

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.
 FELELŐS SZERKESZTŐ:
VAJDA FERENCZ,
 székelyudvarhelyi ref. pap

KIADJA:
 Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
 »Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:
 minden vasárnap egy iven.
 ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
 Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill

SZERKESZTŐSÉG
 hova
 a lapba szánt kéziratok
 reklamációk és
 előfizetési pénzek
 küldendők
 Székelyudvarhely,
 Bethlen-u. 5.
 ev. ref. papi lakás.

Reformátusok vagyunk-e?

Az egyetemes zsinat az elmúlt napokban tartott üléseiben a papokról, tanárokról, tanítókról úgy alkotta meg a törvényt, hogy minden pap, minden tanár és minden tanító köteles református, illetve protestáns nőt venni el feleségül. Melyik jó református ember nem találja a zsinat bölcs intézkedését természetesnek? Bizonyára, aki szereti egyházát és óhajtja annak megerősödését, azt mondja rá, ennek úgy kell lenni, más képpen nem is lehet. Hiszen a vallásos életnek alapja a család. Ott kell kifejleszteni azokat a kegyes érzelmeket, melyeknek gyümölcse lesz az egyházi buzgóság, törhetetlen hithűség. Az első benyomások a gyermek soha se feleli el. A milyen irányban fejlesztjük fogékony, zsenge értelmét, irányítjuk akarát: abban fog haladni egy egész életen át. És itt különösen az *édes anyákra* gondolunk a kiknek kezébe van letéve a jövő nemzedék testi, lelki boldogsága; kiknek akarától függ, hogy vallásos tekintetben milyen irányban induljanak.

Nos, hát református szempontból, a milyen természetes és elengedhetetlen kellék, hogy a református papok, tanárok, tanítók feleségei egyházunkhoz tartozzanak: éppen olyan érthetetlen a református tanár egyesületnek ez ellen való állásfoglalása. Szinte nem akarjuk elhinni. Pedig úgy van. Megtörtént. Budapesten tartott közgyűlésében a ref. tanáregyesület kimondotta, hogy a határozat »a tanárookra nézve sérelmes, a szabadelvű prot. felfogással ellenkezik és a közgyűlés reméli, egyetemes egyházunk és zsinatunk megfogja találni az alkalmas módokat arra, hogy e sérelmes intézkedéseket egyfelől a végrehajtás

alkalmával enyhítse, másfelől a jövő zsinaton megváltoztassa.«

Azok, mit ellene felhoznak, mint látjuk az, hogy a zsinati határozat a szabadelvű protestáns felfogással ellenkezik. *Szabadelvű protestáns felfogás*: micsoda fain vesszőparipa, melyen végig lovagolt a ref. tanáregyesület! Annyi okos, tanult ember, hogy volt képes a református egyház érdekeivel ilyen ellentétes határozatot hozni? Hát szabadelvűség-e az, hogy egy tisztán református intézet más vallásu, nem is protestáns tanerőket alkalmazzon? Szabadelvűség-e az, hogy egy intézet, mely arra van hivatva, hogy a református hittudatot ápolja: alkalmazottainak családi életében éppen ezzel ellenkezőleg, más felekezetek egyházi érdekeit istápolja? Mert engedjenek meg a tudós tanár urak, de azt sehogy se tudjuk elképzelni, hogy pl. egy jó, buzgó kath. nő, miképpen nevel erőshitű, református fiukat, miképpen kedvelteti meg velük egyházunkat. Ilyen esetben, még a férj is, bármily jó református legyen, a családi béke kedvéért elnézéssel kell, hogy legyen a nője s gyermekei iránt. Sőt még a tanári kathredán sem képes azzal a határozottsággal tanítani, hogy szavai növendékei lelkében visszhangra találjanak. Milyen szép is lenne, ha pl. a vallástanárr, — mert az is középiskolai rendes tanár — kezdené buzdítani növendékeit a hithűségre. A növendékek könnyen megmondanák: vizet prédikál és bort iszik.

Ez a szabadelvű protestáns felfogás már sok helyen *igen nagy kárára volt az egyházi életnek*. Már pedig azt nem lehet elvitatni, hogy az iskolák az élet számára nevelnek. Hiszen, ha az általuk évenként kibocsátandó rajok nem bírnak elég református öntudattal, hogyan várjuk,

hogy azok egyházunknak erős támaszai legyenek. Református nagy alapítóink, — bár a felmerült kérdésre nem gondoltak, de azt hisszük, mégis azzal a tudattal tették alapítványukat, hogy a későbbi nemzedék: tanár és tanítvány ugy a családban, mint az életben az általuk fölmutatott nyomokon fog haladni. Iskoláinknak ezt a szellemet kell szolgálni. És az, ha az egyetemes zsinat most ezt a szellemet akarja életre kelteni, nem jelenti a szabadelvű protestáns felfogás megtagadását. Oka volt rá bizonyosan, hogy így határozott. A szabadelvű protestáns felfogást ne vigyük tulságba. A tanáregyesület határozata tulságba viszi és ezáltal a református egyházi életnek árt, ha nem is szándékosan. Mi a református középiskolák tanárait sokkal jobb reformátusoknak ismerjük, semhogy feltételeznők, hogy ők ne akarnák a református hittudatot ápolni. Eppen azért előttünk érthetetlen hozott határozatuk. *Ha reformátusok vagyunk, legyiünk reformátusok.*

Vajda Ferencz.

Templomban.

Az én kis falumat lelkemből szeretem,
Erdő, mező, hegy, völgy, mind kedves itt nekem,
De a hova mégis, a legjobban vágyom,
Az a hely: a kicsi, karsu tornyu templom.

Ha kondul a harang, lágyan hívogatva,
Lelkem egy jobb érzés egészen áthatja.
Világ gondját, baját mind, mind elfeledem,
Igaz buzgósággal lesz tele a szívem.

TÁRCZA.

A nagy-kőrösi kántor.

Irta: *Eötvös Károly.*

Nagy-kőrösi történetet mesélek. Csak úgy az öregek után mondom el, a mint tőlük hallottam. Igaz a történet; — el se mondanám, ha nem volna az.

Még sokan élnek Nagy-Kőrösön, a kik látják a város pinczójét, még sokkal többen, a kik csak hírét hallották. Hiszen innen-onnan hatvan éve lesz, hogy elpusztították. Csak a helye van még üresen ott a központi Gazdaegylet olvasóköre előtt.

Bizony az nem volt egyéb, mint pincze, de nagy. Előtte korhadt régi épület, vakolatlan téglafalakkal, tul a Dunán ugy mondanánk: a pinczetorok. Sehogy se volt diszes épület. A régi város régi maradványa, az ujuló városnak sehogy se ékessége. A pinczetorokban egy kis szobácska, abban lakott a Ruzsi asszony. Meg egy becsületes konyha: abban süttött-főzött ugyancsak a Ruzsi asszony. A város urainak süttött-főzött. Egyszerű, de pompás jóízű ételeket; a ki megízlelte, a szája szélét is megnyalta utána.

Beállok sorába az egyszerű népnek,
Kik hívő lélekkel a templomba mennek,
Rozmaring illattal telik meg a templom,
Áhítatos ének zendül az ajkakon

»Te benned biztunk« zeng a gyülekezet,
A kérés, a hála keresi az eget,
És e zsolozsmában egy szózatot hallok:
»Jöjjetek, jöjjetek, kik megfáradtatok!«

S a fáradt sziveket megenyhíti a hit,
Édesebbé teszi boldogok örömit,
A gazdag és szegény együtt mond itt imát,
Alázattal kérve az Urnak áldását.

És a közös ének, és a közös ima
Száll annak trónjához, ki mindnyájunk Atyja,
És beragyog a nap fényes sugarával,
Velünk van az Isten örök jóságával.

Dr. Kovács Gáborné.

Az új község ház telavatásán.

Zágon, 1905. ápril. 25.

Tisztelt közönség! Mikor ez ujonan épült közhajlékban azon czéllal gyülekeztünk, hogy ezt a használatnak ünnepélyesen adjuk át: legyen az első szó ajkunkról a hála Isten iránt! Avagy nem az ő segítségével épült-e felez? Nem tanít-e meg az élet, hogy »ha az úr nem építi a várost, hiában fáradoznak az építők«? Bizony ő tőle van minden. Ha a munka a miénk is: az áldás ő tőle jön. Ha a mi kívánságunk és igyekezetünk

Ruzsi asszony!

Hires asszony volt. Kövér, öreg, de azért jókedvű. Nevét, születését, korát senki se tudta, de becsülte mindenki. Nevét, de csak Ruzsi asszony nevét ma is tudja mindenki. Nem volt ellensége. Sohase vétett senkinek. Egyebet se tett, mint süttött-főzött, azután aludt. A városnak volt gazdasszonya. Rendes tisztviselője. De bizony elmúlt már száz esztendeje, a mikor felfogadták. De utána nem is fogadtak fel többé senkit. Megszűnt, elmúlt, örökre eltörlődött ez a tiszt állás, mint a fogott bíróság vagy vármegyei esküdtség.

Fizetése természetesen nem volt. Mi lett volna s miért lett volna? Volt tisztességes tanyája, volt dusan élnivalója. Ha kötényre volt szükség: gondoskodott róla a város gazdája. Azontul pedig hova tette volna a pénzét.

Azután nem is igen volt szokásban Nagy-Kőrösön a város közembereit fizetni. A város egyházi belső embereit ne értsük ide, csak a külső tisztviselőket. A régi jó magyar felfogás volt itt még ur. Tisztviselő csak az legyen, aki jómódu ember. Bene possessionatus. Jó családbeli birtoikos ember, aki nem szorult fizetésre, aki becsületből szolgálta a várost, akinek ne hányhassa a szemére senki, hogy a várostól él.

Volt egy öreg barátom Nagy-Kőrösön, Patonay János volt a neve. Szerettem, tiszteltem, be-

hoz is létre valamit: akkor is »Isten az, a ki cselekszi mind hogy akarjuk, mind hogy véghez vigyük a jót.« Oh szálljon örvendező szívünkől dicséret és hálaadás az egek urához fel!

És a miben hálát adunk az Istennek, abban az öröm mindenkor a miénk. A miénk hát most is az öröm, hogy e községnek oly régóta táplált vágya — egy hozzá méltó községhez emelésében — végre-valahára teljesült. Méltó az öröm a cél elérésében, habár fáradságos, habár küzdelmes volt is a hozzá vezető út. Avagy nem épen az teszi-e igazán édessé mindenkor a mi örömünket, ha fáradozásunk jutalmául érzük el a célt?

Hála és öröm kettős érzetével adjunk hát e hajlékot rendeltetésének át.

És mi ennek a háznak rendeltetése?

Induljunk ki abból, hogy mi a rendeltetése általában a háznak, melyet anynyi fáradsággal épít magának az ember? Egészen önként jövő a felelet: hogy védelmet nyújtson az idők viszontagságai ellent. Lám az oktalan állat is ösztönszerűleg alkot magának menhelyet. A madár fészket rak a lomb sűrűjébe, a vad barlangot keres, odut ás, a hová elrejttesse magát a nyárnak lankasztó heve, a télnek dermesztő hidege, a zivatar rémitése, avagy üldözőinek fegyvere ellen. Hát az ember, kinek teste érzékenyebb, igényei magassabbak, ki okosságának válágánál inkább felismeri szükségeit, jóllétének, biztonságának eszközeit: nem ezek biztosítására épít-e hajlékot magának?

Kétségtelenül első sorban ezért. Am de csalódnánk ha azt hinnők, hogy abban ki van me-

ritve a cél. Avagy, ha közelebbről megfigyeljük: az oktalan állat sem csupán önmagáért tartja fenn rejtekét. Hányszor nem viraszt az ágon a kis madár, míg társa a puha fészkekben költ, vagy melengeti kicsinyeit? Hányszor nem viv oduja nyilásánál élet-halál harcot a vad, csakhogy kicsinyei ott bent megmaradhassanak! Hát az ember önzőbb volna az oktalan állatnál?! Csupán csak önmagára gondolna, — nem volnának szélesebb körű céljai, mikor házat épít?

Valóban a menyinyivel nagyobbra teremtette az Isten az embert az oktalan állatnál: anynyival magasabbaknak, szentebbeknek kell lenni az emberi élet céljának is. A mi az állatnál pusztán csak ösztön: az az emberben öntudatos akarat. A mi az állatnál ösztönszerű vonzódás: az az emberben az önfeláldozó, a gondoskodó szeretet. Hogy érné be hát az ember is azzal, hogy hajlékában védelmet talál önmagának az eső és szél ellen? Bizony sokkal többet vár annál. Vár abban nemcsak a test, de a lélek számára nyugalmat és békét. Várja, hogy a szeretet és a boldogság töltse be azt. Várja, hogy tüzhely legyen az, mely együtt érző sziveket csoportosít maga körül.

Bizony tisztelt közönség! Egyetlen magánház — kunyhótól a palótáig — be nem tölti még rendeltetését azzal, hogy az eső nyakunkba nem csurog fedele alatt, rideg nem borzongatja tagjainkat falai között. Rendeltetés szerint édes ott-honná kell lenni annak; ez pedig csak az által lehet, ha boldogság paradicsomává változik; ha egymáshoz vonzódó, örömet egy más örömében, boldogságot egy más boldogságban kereső szive-

csültem. Ha élek, lesz még róla szó. Ő is a város közembere volt, ugy 1820 körül. Valami határjáró, felügyelő, külső rendtartó, hivatalos neve nem is jut eszembe. De lóháton végezte hivatalát, de azért nem komiszáros volt. Az esztendei fizetése volt négy rénes forint. Tehát minden negyedévre egyetlen egy rénes forint, a mi mai pénzünk szerint tézsen ki két koronát és tizfillért. Hivatalos fizetése tehát naponként nem rugutt egészen harmadfél fillérre.

No még adott neki a város esztendőnként egy fehérvári bicskát. Az ára lehetett egy huszas.

— Hát a lótarás?

— A lovat ellátta a város téli-nyári takarmánnyal.

— Hát az élet?

— Hát hiszen adott a Ruzsi asszony a város pinczéjében enni-inni eleget!

Ime a Ruzsi asszony hivatalának fontossága!

Mert hát tisztességes volt ugyan fizetés nélkül szolgálni a várost, de étlen-szomjan szolgálni nem tisztesség volt. A város közjavát ugyan ingyen őrzik, de már mégse koplalnak mellette. El se tűrné azt a város. Jó hirneve se engedné.

Nos hát azért volt és arra való volt a város pinczéje és Ruzsi asszony, hogy a mikor a hivatalnak vége s a sok menykő tanácskozásban ki-

fáradtak az agyak s kiszáradtak a torkok: a város urai oda benézzenek, szokott asztaluk mellé letelepedjenek s Ruzsi asszony sültjét-főztjét jó étvágygyal elkölsék.

Igy lett aztán az ország leggazdagabb városává Nagy-Kőrös.

Estéknként azután oda gyülekeztek a többi urak is, akik éppen nem voltak hivatalbeliek s jó szó, bodor pipafüst és csendes dalogatás mellett istennek tetsző módra eltöltötték az időt.

Ezelőtt jó nyolczvan esztendővel is ott dudoráztak az urak egyik este. A Farkas, Beretvás, Vajkó, Mocsy, Kalocsa, Bakos, Guboly, Faragó, Torma, Buz nemzetségekből voltak ott néhányan s voltak mások is: Patay. Patonay s több egyéb tisztos vendég. Adomáztak, nevetgéltek, jól mulattak s néha egy-dalra rágyujtottak. Leginkább a szegény »Szücs Marcsa« dalára. Gyönyörű dal, szomorú történet, éneke még a kuruczok világából.

Amint ott lent a pinczében dudolgtak, három ifju legény belép Ruzsi asszonyhoz. Fáradt, porlepte, apró batyúval, vaskos suhogóval, de jókedvű mind a három.

— Isten jó napot!

— Fogadj isten!

— Debreczeni diákok volnánk néném asszony. Éjjeli szállást is keresnénk, de ha valami

ket ölelhet egygyüvé. Magasabb céljának csak akkor felel meg, ha nem elkülöníti, hanem öszszébb hozza, ha nem elzárja, hanem szorosán összefüzi az emberi lényeket. Összefüzi a családi élet — sőt azontul az igaz barátság és a tiszta keresztyéni szeretet lánczaival. Ha a gonosz ellen védőleg elzáruló ajtók, tárva-nyitva vannak az üldözött befogadására, az igaz uton megfáradottak pihentetésére.

De t. k. legyen az bármily tökéletes: a családi hajlék szük körében az ember magasabb szükségeit ki nem elégítheti, élethivatását teljesen be nem töltheti. Isten az embert társas lénynek alkotá és olyan célokat tűzött elébe, melyeket külön-külön utakon haladva soha meg nem közelíthetnek.

Avagy tehette volna-e az emberiség azt a bámulatos haladást a szellemi és anyagi élet mezén, ha fel nem ismerte volna a haladás feltételét az ősi jelszóban »viribus unitis!« — »egyesült erővel«? Mert kétségtelenül az erők egyesítésében, a különböző irányu képességek összeműködésében van a biztosítéka a közboldogságnak, mint az egyéni jóllétnek egyaránt. Bármennyire különböznek is egymástól az emberek testi és lelki képességekben, gondolkozásban és érzületben: azért az emberi méltóságnak megfelelő vágyaik és reményeik közösök és azokat csak közös törekvések, együtt munkálás által érhetik el.

A mint a családi életben egygyé kell lenni a sziveknek: úgy kell egyesülni ama nagy családokban, melyeket a társadalmi alakulás hoz létre, a nemzeti és vallásos életben.

kis enni-inni valót kapnánk: az se éppen a kutyának jutna.

Szerette ezt a szót Ruzsi asszony. S tudni kell ám azt is, hogy Nagy-Kőrösön nem volt ám vendégfogadó az ujdőkig. A tisztos vendéglátó házaktól még elcsalta volna a vendéget.

Nosza intett Ruzsi asszony a három diáknak a pincze felé. Menjenek csak oda, találnak ott asztalt, széket, telepedjenek csak le. Mindjárt ad harapni valót.

Vitte is azonnal a gőzölgő fölséges báránypörköltet. S vegye tudtul mindenki, hogy olyan báránypörköltet pedig, mint Nagy-Kőrösön a kerek ég alatt sehol nem tudnak készíteni.

A nagy-kőrösiek észre se vették a három diákot. Csak dudolgatták tovább a szegény »Szücs Marcsa« dalát.

Csakhogy a mikor a debreczeni diákok jól laktak s egyet már ittak is: úgy lassan, félhangon ők is beleénekeltek a Szücs Marcsa dalába. Ők is ismerték már azt a csodálatos szép dalt. S diák ne dalolna ott, ahol más is dalol? Hátha félholt volna! S különösen az egyik diák oly mély, tiszta, döngő és mégis édes hangon bugott: csoda lett belőle.

(Folyt. és vége köv.)

Igy vonják és fűzik össze a közös célok, közös remények és törekvések társadalmi csoportosulásokba az embereket. Így alkottak már ős idők óta községeket azok, a kik egymás védelmére segítésére csoportokban alapítottak maguknak lakóhelyet. Így maradtak meg a nemzet-család édes kötelékében azok, a kik egy néptörzsből szétmaradtaknak valják magukat. Így lettek honfiak és honleányokká, együtt testvérekké azok, a kiknek bölcsőjét egy azon anyaföld ringatá, a melytől várják tápláltatásukat és egykor hantja alatt csendes pihenésüket. Így tömörültek anyaszentegyházakban, gyülekezetekben azok, a kik egy hit világánál kívánják megfutni a földi pályát és megtalálni az örökvilágosság üdvét.

És a mint a családi élet feladatainak otthona van a családi tűzhelyben: úgy törekszik minden társadalmi alakulat közös céljaira otthont alkotni magának. Így emel templomokat az egyház Isten dicsőségére és az ember lelki táplálkozására, erősítésére. Így emelkednek a középületek; egyik az igazságszolgáltatás, másik a közbiztonság, a harmadik a közmívelődés, vagy felszámíthatatlan más célokra.

(Folyt. köv.)

Pásztor.

Isten igéje.

— Isten országa. —

Luk. XVII 20. 21.

Máth. XIII 31. 32

III.

Az isten országa mi bennünk van, ez a belső — szabad, hit-élet — nem más, mint a *láthatatlan egyház*, mely az Isten végtelen szeretete és kegyelme által tartatik fenn, s csupán Isten által láttatik. De, ha gyökerei ama láthatatlan világból szívják is éltető nedvüket: törzse, mely virágzik és gyümölcsözik, itt van a látható világban, alá vetve az emberi fejlődés törvényeinek. Az istenországának csirája az emberi szivekben kél ki és növekedik egy hatalmas fává, melynek ágai között az égi madarak fészket raknak. Ez a hatalmas, terebélyes fa: *a látható egyház*; annak egyes ágai: *az egyes keresztyén felekezetek*. Mint az evangélista mondja: »*Hasonlatos a mennyeknek országa a mustármaghoz, melyet az ember elvet az ő mezejében, mely jóllehet minden magoknál kisebb, de mikor felnövekedik, a füvek között a legnagyobb és végre fa nevedik belőle, hogy az égi madarak reá szállnak és fészket raknak ágain.*«

Oh, milyen szép, milyen találó hasonlat; milyen csodálatos előre látása volt annak, a ki ezt mondotta. A keresztyén egyház hatalmát és dicsőségét már akkor, mikor azt egy lélek sem sejtette: milyen bizonyos valósággal jósolta meg. Pedig az egyház akkor még nem volt megalakulva, a kis mustár magocska még nem volt kikelve: de a Krisztus küldetése bizonyosságáról annyira meg volt győződve, attól a szellemtől, melyet e világra hozott, annyira át vala hatva,

hogyan az egyház kezdetét és végét — melynek talpköve ő maga — egyszerre maga előtt látta.

Annak egy hatalmas terebélyes fává kellett növekedni, hogy ágai között az égi madarak fészkelhessenek; árnyat, védelmet találhassanak, *Hatalmassá és terjedtté* minden népek és nemzetek felett! Csak tekintsünk vissza annak 19 száz éves történetére, melyet átélt: eredetére, a kicsiny Izraelben, terjedésére keletről nyugatra, Jeruzsálemből Romába — majd északra, s végül a négy folyó, a három halom és Erdély bércei közé, tekintsünk csak annak mindig *megújuló erejére*, melylyel a hitelenséget a tudatlanságot szét-törte, s a sötétségben világságot árasztott: úgy álmélkodva állunk meg ezen ékes fa előtt és így kiáltunk föl: ez a vallás nem egy nép vallása, hanem *világ vallás*, mely nincs alávetve a mulandóság törvényeinek, hanem örök ifjúságban virágzik, terjed s követőit is az örökéletre készíti elő!

A minek szolgálatában áll az egész: a részek is arra az egyetemes célra kell hogy törekedjenek. A keresztényen vallás alapigazságait az egyes hitfelekezeteknek sem szabad megtagadniok. *Krisztus az egyedüli alap, ezen kívül*

más fundamentumot nem vehet senki sem. Az ő evangéliuma az egyházak itélőmértéke. Mihelyt erről az alapról letér az egyház és külső világi érdekeknek szolgálatába szegődik, az emberi lélek, mely szabadságra, szeretetre és istenfisúságra van hivatva, röktön felemeli tiltakozó szavát ma is, miként ezt a reformácztó korában tette és visszaköveteli emberi jogait.

Igen, mert nem csupán idői tartósságában és a népek feletti kiterjedésében tükröződik vissza a ker. egyház dicsősége, hanem sokkal inkább ama *bámulatos erőben és megfoghatatlan hata-*

lomban, mely véges emberi természetünket átjárja és megszenteli; minden tehetségeinket kormányozza. Mert ne gondoljátok, hogy a vallás és ennek szolgálatában az egyház emberi tulajdonságainkból akar kivetköztetni, legszentebb örömeinktől, szívünknek szereteteitől akar megfosztani, vagy pedig félszeg, képmutató farizeusokká akar nevelni: óh nem, sőt inkább arra igyekezik, hogy tehetségeinket teljes jogerőre emelje, a szív mélyén lévő vágyakat kifejtse, a lelket szárnyaira bo-

csássa, az a célja, hogy *embecské, Istennek fiaivá neveljen*, kiknek arczáról dicsfény sugárzik szét.

Kell-e még ennéltöbb? Vársz-e még valami mást a vallástól, az egyháztól? Hát nem elég-e az, te *gyöngye asszony*, hogy *erőssé tgyen* a szeretetben, a hűségben, a lemondásban? Hát nem elég-e az te *erős férfi*, hogy *szivedet meglágyítsa* és késedelmessé tgyen a haragra, a bosszuállásra, a gonoszságnak cselekedetére? Hát nem elég-e az ai! mindnyájan hogy lehatoljon lelked mélyére és oda vigasztalást, erőt és az életneháborúságai között békeséget vigyen le? Nem elég-e az, hogy lelkednek horgonyát az örökkévalóság tengerébe vetette, hogy czélt ne

JÉZUS A PUSZTÁBAN.

tévezz és a halál félelmei miatt kétségbe ne esél? Nem elég-e az, hogy *kötelességeidnek tudára* emeljen és visszaadjon családodnak, hazádnak, nemzetednek, hogy azoknak kebelében teremts boldogságot, szerezz hirt, nevet, dicsőséget! És mindezt nem külső kényszerből és hatalommal cselekszi, hanem *szeretetből*, a te szivednek hő, lángoló szeretete által. Ezt jelenti: Istentennek országa ti bennetek van!

Ott van, a hol ti éltek; a munkában, melyet naponkint elvégeztetek; az örömben, mely sziveteket dagasztja; a jó, a nemes cselekedetek-

ben, melyek által embertársaitok boldogságát munkáljátok. Ott van, abban az anyaszentegyházban, hol az isten igéjét hirdetik, a szent szakramentumokat úgy szolgáltatják ki, mint Krisztus rendelte; hol a gyülekezet apraja, nagyja az igét figyelmesen hallgatja és a szerint él, attól sem élet, sem halál el nem szakítja.

Veszed-e észre ai! hogy a látható egyház a te evang. reform. anyaszentegyházad is, az Isten országának e földön testet öltése, egyik életerős hajtása, és te, a *te hitednél* fogva ennek az országnak vagy polgára, Istennek gyermeke? veszed-e észre, hogy reád is ebben az egyházban köteleességek várnak? Óh, jöjjetek hát, építsük ezt az országot igazságban, szeretetben, hogy minél nagyobbra növekedjék, hűs árnyai alatt minél többen találjanak otalmat, s minél többeket vezéreljen az örökéletnek dicsőségére — az Ur Jézus Krisztus által.

(Schwarz után.)

Vége.

V. F.

Egyházi élet.

Egy szép nap. Zernest községben, hol a lakosság tulnyomó részben román, él egy kis magyar kolónia. A magyarság egyrésze ev. ref. vallású és mint fiók gyülekezet, a brassói ev. ref. egyházközséghez van csatolva. A múlt vasárnap *Péchy* Árpád lelkész kiment hívei közé. Midőn megérkezett, már összegyűlve várta a közönség, melynek soraiban más felekezethez tartozók is voltak szép számmal. Ez alkalomra az állami elemi iskola nagytermét igen izléses formában átalakították istentisztelet helyiségévé. A gyülekezet *Recker* János evang. vallású állami elemi isk. igazgató pompás harmonium kísérete mellett nagy buzgósággal énekelte a dicséreteket. A lelkész egyházi beszédet mondott, majd urvacsorához agendázott és mintegy 60 egyénnek kiosztotta az Uri szent vacsorát. Az egész szép istentisztelet alatt általános volt a meghatottság, melyen mintegy 100 ember és igen sok gyermek vett részt. Hogy ilyen nagy számmal gyűlt össze az ájtatoskodó közönség, ebben kiváló érdeme van *Hámorszky* Oszkár dr. orvosnak, ki fáradságot nem ismerve, mindent meg tett az istentisztelet sikere érdekében, ugyszintén *Veszprémi* Ida és *Csiszár* Mariska kisasszonyok is elismerésre méltó módon fáradoztak úgy a helyiség feldiszítése, mint minden egyéb dolgokban. Istentisztelet után *Hámorszky* Oszkár orvosnál volt családi jellegű ebéd, a hol lelkész felköszöntötte a szives házigazdát és családját, aki hithű buzgalommal fáradozik a hitronok összetartásán. E szép nap lelki hatása a jelenvoltak emlékében sokáig fennmarad. Lelkész megígérte a közönségnek, hogy új buza zsengejére ismét eljön urvacsorát osztani hívei közé. A kis izolált gyülekezet mindig örömmel várja körébe pásztorát, hogy az evangélium prédikálásából ujabban meg ujabban is lelkiert merithessen magába az élet nemes harcának megharcolására.

Judás harmincz ezüstpénze. Egés kis legendakör fűződik ahoz a harmincz ezüstpénzhez, melyért tudvalevőleg Judás eladta volt az Údvözítőt. Ma is még számos helyen mutogatnak pénzdarabokat, melyek állítólag e harmincz ezüstpénzből valók. Nemrégiben egy angol régiség-tudós, G. F. Hill tartott előadást erről a tárgyról Londonban. Az első adat, mely a legendára vonatkozik, azt mutatja, hogy a legenda először Nyugadt-Európában tűnt föl. E szerint a harmincz ezüstpénz eredete messzire vihető vissza, az ókorba Thapa csinálta volna őket, s fia, Ábrahám földet vett rajtuk. Ugyanezt a pénzt adták Józsefért az izmaeliták. A pénz azután az egyiptomi nagy Fáraó kezébe került, majd pedig Sába királynőhöz, a ki átadta Salamonnak; ettől viszont Nabukadnezar elrabolta s odaadta sábai szövetségeseinek. Ugyancsak ezt a pénzt ajándékozták a mágusok a gyermek Jézusnak, de Mária elvesztette az egyiptomi pusztában. Ekkor egy örmény csillagászhoz jutott a pénz. Ő ismét Krisztushoz juttatta, ki elhelyezte a pénzdarabokat egy templomba, s ebből a templomból kerültek végül Judás kezébe. Ezt a legendát a XII. században jegyezte föl Bitterlói Fottfried, a ki forrásául Szt. Bertalan egy héber beszédét említi meg, melyet az örményekhez tartott. Más monda szerint nyolcz pénzdarab a Kr. e. negyedik században készült, s Rodusból való, egyre pedig Malában akadtak rá. E róduzi érmeken kívül van egy syrakusai érem, mely Kr. e. 400 évvel készült és egy a Kr. u. 13. században talált pénzdarab, melyet Egyiptomban találtak.

Budapesti papválasztás. Kevés papválasztás folyt le olyan nagy érdeklődés mellett, mint a budapesti papválasztás, mely a múlt hó végén történt meg. Az állásra *Juhász* László upesti s. lelkész, *Gergely* Antal mezőturi lelkész és *Szabó* Aladár dr. budapesti theol. tanár pályáztak. Első szavazásnál egyik sem kapott általános többséget. Mig a második szavazásnál *Szabó* Aladár dr. 476 szóval megverte *Juhász* Lászlót. Igazán szerencsés választást tett a budapesti egyház.

Az országos ref. tanáregyesület közgyűlése f. hó 26-án folyt le Budapesten. D. e. 9 órakor istentisztelet volt a Kálvintéri ref. templomban, ahol *Hamar* István, budapesti theol. tanár imádkozott. Isteni tisztelet után a nemzeti muzeum disztermébe vonultak, ahol *Dóczi* Imre, elnök megnyitotta a közgyűlést, üdvözlővén egyuttal a különböző hatóságok és testületek megjelent képviselőit, akik viszont üdvözölték a tanáregyesületet. *Dóczi* elnök megnyitójában állást foglal a zsinat határozatai ellen s többek között nem helyesli, hogy a »tanárok ügyeit alsóbb egyházi hatóságok intézzék« (Miféle beszéd ez?) Ugyszintén nem helyesli a tanárok házasságára vonatkozó zsinati végzést se. Ezután a két felolvasást hallgattak meg. Az egyiket Dr. *Nagy* Zsigmond gimn. tanár tartotta. »A felekezeti tanügy és az állam« czimen. A másikat Dr. *Varga* Bálint gimn. tanár a modern nyelvek tanításáról. Mindkét felolvasás felett élénk eszmecsere indult meg s mindkettőért szives köszönetet szavaztak a derék felolvasóknak.

Délután Bede László a *vallás tanárok helyzetéről és a református szellemű iskolai nevelésről* olvasott fel. Felolvasásában rámutatott egy ifjúsági vallásos lap szükségére. A közgyűlés el is határozta, hogy ez irányban megteszi a szükséges lépéseket. A felolvasások után egy határozati javaslatot fogadtak, el, melyben tiltakozásukat teszik ki a zsinati határozatok ellen.

Emlékül

L-nek.

Az élet tengerén
Csolnakod merre jár,
Legyen az imádság
Evezője mindjár.

Ha ezzel kelsz utra
Bármily vihar érjen,
Hullámok fölött jársz,
Mint a Jézus régen.

Nem csüggedsz el soha,
Nem ejt meg az ármány,
Az Isten veled van,
Soha nem vagy árván.

Kertész Albert.

Hasznos tudnivalók.

A végrendeletről.

Közvégrendeletek és a közjegyzőnél letéteményezett magánvégrendeletek. Közvégrendeletet a királyi közjegyző, vagy ennek hiányában a királyi járásbiróság vezetője előtt lehet tenni. Mivel a magánvégrendeletekben gyakrabban fordulnak elő különféle hibák, melyek miatt később sok baj származhatik, rendesen czélszerűbb a végrendeletet az említett hivatalos személyek segítségével tenni. Az ilyen végrendelezések módjáról részletesebben beszélni felesleges volna, mivel azon hivatalos személyek annak idején úgy is megadják a feleknek a szükséges utasításokat.

Kiváltságos végrendeletek. Ezek különös esetek idején vannak engedélyezve. Nevezetesen ha pestis, vagy más vészes lefolyású járvány dühöng; hajón vagy tengeren való utazáskor; háboru idején, attól kezdve, midőn a csapatokat hadi lábra állították, a katonákra s mindazokra nézve, akik a csatatér helyétől legfeljebb 8 kilométer távolságban tartózkodnak.

Miben áll a kiváltságos végrendelet? Abban, hogy ennek érvényességéhez nem kívántatik annyi, mint a közönséges végrendelethez.

Nevezetesen: a sajátkezüleg irt végrendelethez tanu nem szükséges, egyébként készült végrendelethez pedig csak kettő kell s ha valaki a 14-ik életévét betöltötte s máskülönben a fentebb elmondottak értelmében kifogás alá nem esik, már lehet tanu.

A ragályos betegségek alkalmával tett vég-

rendeletnél, a tanuknak folytonos és együttes jelenléte sem szükséges.

A kiváltságos végrendelet érvényessége. Az ilyen végrendelet csak abban az esetben bír feltétlen érvényességgel, ha készítője, a kiváltságos időtől számított 3 hónap alatt csakugyan elhalálozik. Ezen túl is érvényben marad azonban két esetben, nevezetesen: 1. ha a hagyományos bebizonyítja, hogy a végrendelező a 3 hónap letelte utánól, elhalása idejéig nem volt olyan állapotban, hogy más végrendeletet tehetett volna; 2. ha a végrendelező törvény szerint holtnak nyilváníttatik.

A végrendelet tartalmáról. A végrendeletben a rendelkező valódi végakarátának kell nyilvánulni, ezért az olyan végrendelet, mely erőszak, fenyegetés, vagy tévedés következtében jött létre, tehát a rendelkező igaz akaratának meg nem felelő, — semmis és érvénytelen.

A végrendeleti intézkedés továbbá nem ellenkezik a törvénnyel és erkölccsel, mert ugy önmagától érvénytelen lenne.

Többek javára tett végrendelet. Ha az örök-hagyó többek javára rendelkezett és pedig bizonyos hányadrészekben és ha a vagyon nem futja ki ezen hányadrészeket, vagy ellenkezőleg a vagyon több, akkor aránylagosan osztatik meg a hagyaték.

Közös vagy kölcsönös végrendelet. Ez csakis házastársak által alkotható, de ugyanazokat, amelyek fenntebb a tanukról stb. elváltak mondva, itt is pontosan meg kell tartani. Ha a házastársak egymást feltétlenül kölcsönösen örökösökké tették és kikötötték azt is, hogy ezen végrendelet visszavonhatatlan, — akkor az ilyet az egyik fél vissza nem vonhatja.

Mai képünkhöz.

Máté evangéliuma IV. R. 11. versében azt olvassuk, hogy az *angyalok járulnak vala elé és szolgálnak vala neki.* Akkor történt ez, midőn Jézus a pusztában győzedelmeskedett a Sátán felett. Oh, a Sátán minket is mindennap, minden perczen megköörnyékez. Hányadik embernek jut eszébe, hogy így szóljon Jézussal: Távoz tőlem Sátán! A ki győzedelmeskedik a bűn felett, a világ felett, a rossz felett, a testiség felett, vagy mondjuk egy szóval a sátán felett: annak az angyalok fognak szolgálni. De ne feledjük, hogy ez a győzelem csupán a Krisztus segítségével történhetik. (Olv. Máté IV. R. 1—11. v.)

Vegyes hírek.

Május elseje. Minden nagyobb feltűnés és mozgalom nélkül mult el az idén május elseje. E napon ugyanis a munkások szokták megújítani programjukban foglalt követeléseiket. Megtették ezt most is. Tartottak munkaszünetet is, de seholy rendzavarás nem történt. Így van ez jól. A törvényes keretek között kell mindenkinek jogait

érvényesíteni és a mi a fő, nem szabad téveszteni soha: a haza minden előtt!

A királyt közelebből Budapestre várják, mikor a váltság ügyében megszakadt tanácskozásokat tovább fogja folytatni.

A Kossuth szoborra és a szabadság szoborra a pályázatok lejártak. A beérkezett műveket közelebből fogják megbírálni. A bírálók között egy híres francia szobrász is szerepel.

Rákóczy Ferencz sírhelyének végleges kijelölését Kassán egy bizottság már megejtette. A bizottság tagjai hosszabb eszmecsere után abban állapodtak meg, hogy az emléket a templom északi falához építik, hét méter szélességben és tíz méter magasságban. Az emléken barokk stílusban Rákóczi szobrát és a vele egy kriptában nyugvó összes hősök életnagyságu szobrát fogják márványba faragni. A hamvakat a Szent István-kápolna alatt lévő egykori kanonoki kriptában helyezik el.

Brassóban egy Köller Hugó nevű tüzérfőhadnagy az éjjeli mulatozás közben összvagdalta Horvát Gyula ottani magánzó szász polgárt. Az eset nagy felháborodást keltett a polgárság körében.

Szászhermányban a nyakszirt merevedési betegség szünő féiben van. Az utolsó megbetegedés ápr. 17-én történt.

A párbaj ellen. Az országos Párbajellenes szövetség igazgató-tanácsának legutóbbi ülésén bemutatták Piereich közös hadügyminiszter átiratát, mely megengedi, hogy a nem tényleges szolgálatban levő tisztek, hadapródok és ezekkel hasonló állásuak a szövetségbe beléphessenek.

Az öreg bakák. A válságos politika a tavalyihoz hasonló állapotokat fog teremteni a hadseregben. Az újonczok megajánlásától oly messze vagyunk, hogy jóslásokba sem lehet bocsájtkozni a felől, mikor váltják fel a rekruták a harmadki évet szolgáló legénységet. Nagyon valószínű, hogy az öreg katonákat az idén is visszatartják arra a három hónapra, amelyet a véderő-törvény engedélyez. A bakák máris szivszorongva gondolnak arra a közelfekvő eshetőségre, hogy újonczok hiányában tovább kell fogyasztaniok a közösség komisz kenyereit. Ismét ők lesznek azok, a kiknek valódi áldozatot kell hozniok a nemzeti ügy diadaláért. De ezt az áldozatot — ha csakugyan szükség lesz — könnyebben meghozhatják, mint ha a harctéren kellene küzdeni.

A méz. Nem sokan tudják ugyan de még is úgy van, hogy a méz vajmi sok esetben kitűnő orvosság. Sőt talán a legjobb mindazok között, amelyek mint gyógyszerek szerepelnek. Hosszu évszázadok tapasztalata szól amellett, hogy a méz geem csak mint tápszer nagy jelentőségű, de a bégészség hathatós föntartója is. Azok, akiknek hyomor bajuk van, azok, akik valamely hurutos najban szenvednek, a legnagyobb sikerrel használ-tatják a mézet. A gyermekeknek különösen hasznos és csak vétkeznek azon anyák, akik gyermek-tápszerül nem használják. De hát a méz nagyon közönséges s az emberek nagy része azt hiszi,

hogy az csak mint egyszerű édesség vagy csemege jöhet számba. A méz áldásos hatásával tisztában levők már régóta nagy propagandát fejtenek ki a méz érdekében s vannak országok, ahol ezt a tápszer és orvosságot rendkívül megbecsülik. Mi természetesen átkozottul el vagyunk maradva s arról, hogy a méz mennyire hasznos, legfőleg csak halvány sejtelmünk van. De különösen nem tudnak erről a hatóságok, amelyek az ő nagy tudatlanságukban megdöbbentő határozatokat is hozhatnak. Így például Nagyváradon azt tervezik, hogy a mézre külön fogyasztási adót vetnek. Az indítványt már elő is terjesztették s igen valószínű, hogy el is fogadják. Igazán, szégyen lenne N.-Váradra.

Megfeszítették. A vallási örületnek elriasztó példája történt Amerikában. Koloradó állam Torres nevű városkájában van egy vallási szekta, amely az önsanyargatás büntisztító voltát tanítja. A napokban a szekta fejénél jelentkezett egyik hívője és kijelentette, hogy teljes bünbocsánatot óhajt nyerni, tehát beleegyezik, hogy hitsorsosai keresztre feszítsék. A főpap beleegyezett kérésébe, megáldotta hívét, akit még aznap tényleg meg is feszítették. A szerencsétlen ott halt meg a kereszt-fán iszonyu kínok között s a szekta többi tagjai, látva e gyötrődő ember rettenetes halálküzdelmét, valósággal örvöngésbe estek. Krisztus, úgy tudjuk, soha se gondolt arra, se nem tanította, hogy kegyelem megnyerésének ez lenne az útja. De, hát sok bolond gomba van a világon. Ez is egy a sok közül!

Gazdag s előkelő khinai temetésére a rokonok s barátok koszoruk helyett számtalan fehér selyemből készült zászlót küldenek, melyekre fekete bársony betűkkel az illetők szerencsekívánatai vannak felvarrva. A temetés napján külön e célra fogadott emberek a zászlókat a sirig s onnan vissza a halottas házhoz viszik, hol azokat a szobák falaira aggatják.

Gabonapiacz Budapestén. május 2.

Buza:	100 kilónkint	18 k. 40 f. — 19 k. 90 f.
Rozs:	»	14 k. 80 f. — 19 k. — f.
Árpa:	»	14 k. 35 f. — 15 k. 20 f.
Törökbuza:	»	15 k. 20 f. — 15 k. 50 f.
Zab:	»	14 k. 30 f. — 14 k. 90 f.

A szerkesztő postája.

Dr. K. G.-né. Mai számunk hozza. Köszönjük.

Biróffy. Kaptuk és amelyek a mértéket megütik, készséggel közöljük. Különb e tárgyban nézetünket már bővebben elmondottuk volt annak idején. Szíves üdvözlöt.

P. Á. Brassó. Az én dolgom a mint látod, a mai számban véget ér. Jobb hiányában kellett leadnom, mert olyan formán állottam, hogy a »munkatársak« csak magam voltam. Éppen azért csak küldjed a jelzett dolgot, mert nagyon is szükségem van rá.

Pásztor. Adjuk. És miért ne adtuk volna? Hiszen mi azt szeretnők, ha minden ilyen dologban ott lenne a református pap, mert akkor nyugodtak lennénk, hogy csak a Krisztus evangéliumának lelke vezetné a szíveket és csak a tiszta hazaszeretet tüze sugároznék az arcokról.